

بسم الله الرحمن الرحيم

يَا مَنْ يَعْلَمُ صَمِيرَ الصَّامِتِينَ

www.EAEP.IR

علاقه‌های معلق؛ ابعاد و چالش‌های اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی

مؤلف: محمدسعید کرمی و مجتبی کرمی

ناشر: انتشارات اخلاق و تربیت

ویراستار: مهران اسلامی

صفحه‌آرا: ابراهیم همایی

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۲

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

شماره مسلسل انتشار: ۲۵

شماره مسلسل چاپ اول: ۱۹

انتشارات اخلاق و تربیت

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به ناشر است

قم، بلوار شهید صدوقی، خیابان شهید شهبازی، پلاک ۱۳

انتشارات اخلاق و تربیت

تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۹۳۹۲۵۹

همراه: ۰۹۹۴ ۱۱۸ ۷۷۲۷

www.Akhlaqbook.ir

اخلاق بهک

قطب‌نمای مسیر اخلاق و تربیت

انتشارات اخلاق و تربیت

علاقه‌های معلق؛ ابعاد و چالش‌های اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی

محمد سعید کرمی
مجتبی کرمی

سال ۱۴۰۲

www.Akhlaqbook.ir

تقدیم به:

همسرانی که در جست‌وجوی عشق راستین در زندگی‌شان هستند و
می‌خواهند در نور تابان الهی به زندگی‌شان معنا بخشند.

فهرست مطالب

سخن ناشر.....	۱۳
مقدمه.....	۱۵

فصل اول

کلیات

گفتار اول: مفهوم‌شناسی.....	۲۱
یکم: تنوع‌طلبی جنسی.....	۲۱
دوم: خیانت جنسی.....	۲۵
سوم: اخلاق جنسی.....	۲۶
چهارم: اخلاق کاربردی.....	۲۶
گفتار دوم: مبانی.....	۲۷
یکم: مبانی ارزشی.....	۲۷
دوم: مبانی دینی مرتبط با مسائل جنسی.....	۲۸
الف) کم‌تحملی بشر در مقابل نیاز جنسی.....	۲۸
ب) تفاوت‌های جنسیتی در نیاز جنسی.....	۳۱

فصل دوم

گونه‌شناسی و زمینه‌های تنوع‌طلبی جنسی

- بخش اول: ملاک تنوع‌طلبی جنسی ۴۱
- بخش دوم: تقسیم‌بندی نمونه‌های تنوع‌طلبی جنسی ۴۵
- بخش سوم: زمینه‌های تنوع‌طلبی جنسی ۵۱
- گفتار اول: زمینه‌های زیست‌شناختی ۵۱
- دیدگاه فیزیولوژیک ۵۲
- زمینه زیستی اول: اندام جنسی ۵۴
- زمینه زیستی دوم: ژن‌ها ۵۵
- زمینه زیستی سوم: ساختار مغز ۵۶
- زمینه زیستی چهارم: هورمون‌ها ۵۶
- دیدگاه تکاملی ۵۸
- گفتار دوم: زمینه‌های روان‌شناختی ۶۳
- یکم: زمینه‌های روانی طبیعی ۶۳
- الف) سائق جنسی ۶۴
- ب) شخصیت ۶۵
- (۱) درون‌گرایی و برون‌گرایی ۶۵
- (۲) شخصیت‌های هیجان‌خواه ۶۶
- (۳) سوگیری بامانع یا بدون مانع نسبت به رابطه جنسی ۶۷
- دوم: زمینه‌های روانی مرضی ۶۸
- الف) اختلال‌های شخصیت ۶۸
- (۱) اختلال شخصیت ضد اجتماعی ۶۹
- (۲) اختلال شخصیت مرزی ۷۰
- (۳) اختلال شخصیت نمایشی ۷۰
- (۴) اختلال شخصیت خودشیفته ۷۱
- (۵) اختلالات مرتبط با روان رنجوری ۷۲

۷۳	 (ب) اختلال ارگاسم
۷۴	 (ج) بیماری‌های عصبی
۷۵	 گفتار سوم: زمینه‌های اجتماعی
۷۵	 یکم: فرهنگ
۷۶	 (الف) فرهنگ چندهمسری
۷۸	 (ب) فرهنگ آزادی جنسی
۸۰	 دوم: خانواده
۸۱	 (الف) نبود رضایت زناشویی - عاطفی
۸۲	 (ب) کمبود محبت در فرزند
۸۲	 گفتار چهارم: زمینه‌های مالی و اقتصادی
۸۳	 یکم: رفاه‌زدگی
۸۴	 دوم: مشکلات فقر اقتصادی

فصل سوم

تنوع‌طلبی جنسی و دیدگاه هنجاری اسلام

۹۳	 بخش اول: مسائل اخلاقی مرتبط با تنوع‌طلبی جنسی
۹۳	 گفتار اول: هنجارشناسی رفتار جنسی از دیدگاه قرآن
۹۵	 پیگیری تنوع‌طلبی در شرکای جنسی در قرآن کریم
۹۵	 (الف) اخلاق مؤمنان
۹۵	 (ب) اخلاق کافران
۹۶	 گفتار دوم: اصول اخلاق جنسی از دیدگاه اسلام
۹۶	 اصل اخلاقی اول: عدالت
۹۶	 (الف) رفتار عادلانه نسبت به خود
۹۶	 (۱) خودسازی اخلاقی و معنوی
۹۷	 (۲) توجه به نیازهای فردی
۹۷	 (۳) اعتدال فردی

- ۹۹ (ب) عدالت میان فردی
 ۱۰۰ (۱) رعایت حقوق جنسی همسر
 ۱۰۱ (۲) رفتار عادلانه نسبت به افراد درگیر
 ۱۰۳ (۳) عدالت اجتماعی
 ۱۰۳ اصل اخلاقی دوم: کرامت
 ۱۰۴ (الف) گرمی داشتن خویشتن
 ۱۰۴ (ب) احترام به تمامیت جسم و روح انسان‌های دیگر
 ۱۰۵ اصل اخلاقی سوم: عفت
 ۱۰۶ (الف) حیا
 ۱۰۷ (ب) کفاف و قناعت
 ۱۱۰ اصل اخلاقی چهارم: مودت و رحمت
 ۱۱۳ اصل اخلاقی پنجم: غیرت جنسی
 ۱۱۴ اصل اخلاقی ششم: همدلی
 ۱۱۵ گفتار سوم: کدهای اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی
 ۱۱۹ گفتار چهارم: تنوع‌طلبی از نگاه اخلاق اسلامی
 ۱۲۱ بخش دوم: مسائل فقهی مرتبط با تنوع‌طلبی جنسی
 ۱۲۱ گفتار اول: گونه‌های مجاز تنوع‌طلبی در شریک جنسی
 ۱۲۲ یکم: چند همسری
 ۱۲۴ دوم: ازدواج موقت
 ۱۲۷ سوم: رابطه با اماء
 ۱۲۸ گفتار دوم: محدوده اختیارات جنسی زن و مرد
 ۱۲۸ یکم: تمکین و نشوز
 ۱۳۰ دوم: رفتارهای جنسی حلال و حرام
 ۱۳۲ نتیجه‌گیری

فصل چهارم

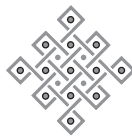
چالش‌های اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی و راه برون‌رفت از آنها

- بخش اول: جهات و شرایط تأثیرگذار بر حکم اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی ۱۴۱
- گفتار اول: جهات و شرایط تقویت‌کننده جواز تنوع‌طلبی ۱۴۱
- یکم: توانایی اندک در اجرای حکم اخلاقی ۱۴۲
- الف) تأثیر زمینه‌های زیستی، روانی بر تنوع‌طلبی افراد ۱۴۲
- ب) محدودیت‌های شرعی برای روابط جنسی مرد ۱۴۲
- ج) تنوع‌طلبی‌های مرضی و شرط قدرت ۱۴۳
- دوم: کسب فضایل و پرهیز از رذایل مردانه و زنانه ۱۴۳
- الف) پاکسازی از رذیلت‌ها و ایجاد فضیلت‌های اخلاقی در زن ۱۴۳
- ب) کمال‌جویی و رشد اخلاقی ۱۴۵
- سوم: یافتن شریک جنسی - عاطفی مناسب ۱۴۵
- چهارم: توجه به بهره‌های فردی ۱۴۶
- الف) لذت‌بخش بودن ماجراجویی و تنوع‌طلبی ۱۴۶
- ب) پرهیز از یکنواختی در زندگی ۱۴۶
- ج) خودمختاری و آزادی ۱۴۶
- پنجم: رضایت زناشویی ۱۴۷
- ششم: شرایط فرهنگی و اجتماعی تأثیرگذار بر رواج و جواز تنوع‌طلبی ۱۴۷
- الف) فزونی تعداد زنان بر مردان ۱۴۷
- ب) نیاز جامعه به کثرت جمعیت ۱۴۸
- ج) فراوانی و تکثر محرک‌های شهوانی ۱۴۸
- د) سخت شدن شرایط ازدواج دائم ۱۴۹
- هـ) تغییر سبک‌های روابط زن و مرد ۱۴۹
- ۱) طلاق‌های پی‌درپی ۱۵۰
- ۲) زندگی با تعهد حداقلی ۱۵۱
- هفتم: شرایط جغرافیایی و محیطی ۱۵۱

- گفتار دوم: جهات و شرایط محدودکننده تنوع‌طلبی ۱۵۲
- یکم: قاعده زرّین ۱۵۲
- دوم: فقدان عشق (محبت) ۱۵۳
- سوم: نبود خودکنترلی (عفت و کفاف) ۱۵۴
- چهارم: افزایش حرص جنسی (عفت) ۱۵۴
- پنجم: وجود دیدگاه منفی نسبت به ازدواج‌های مکرر ۱۵۵
- ششم: فراهم نشدن زمینه رعایت عدالت نسبت به همسر دائم ۱۵۶
- هفتم: فراهم نشدن عدالت نسبت به همسر موقت ۱۵۷
- هشتم: وجود پیامدهای منفی بر فرزندان ۱۵۸
- نهم: محدودیت‌های تنوع‌طلبی در رفتار و پوزیشن جنسی ۱۵۸
- الف) عدم تناسب با فرهنگ یا تربیت ۱۵۸
- ب) اشمئزاز و تنفر از برخی پوزیشن‌ها (عدم ملایمت با طبع) ۱۵۹
- ج) آسیب رسان بودن برخی پوزیشن‌ها ۱۵۹
- ۱) آسیب جسمی ۱۵۹
- ۲) آسیب روحی ۱۵۹
- بخش دوم: بررسی چالش‌ها و راه برون‌رفت از آنها ۱۶۱**
- گفتار اول: تعارضات درون فردی ۱۶۱
- تعارض نیاز به تنوع با اصل اخلاقی مودت و عشق ۱۶۳
- تعارض اصالت لذت و آزادی با اصل اخلاقی قناعت‌ورزی و کفاف ۱۶۴
- تعارض نیاز به تنوع با اصل اخلاقی عفاف و خودکنترلی (تقوای جنسی) ۱۶۵
- تعارض کمال‌گرایی مرد با اصل کفاف و قناعت‌ورزی ۱۶۵
- گفتار دوم: تعارضات فرد با بیرون ۱۶۶
- چالش‌های مربوط به همسر اوّل ۱۶۶
- تعارض لزوم پیراستگی زن از حسادت با حرص جنسی مرد ۱۶۶
- تعارض نیاز تنوع‌طلبی مرد با عدالت و کرامت زن به جهت آسیب‌های روحی در تعدد زوجات ۱۶۷

تعارض نیاز جامعه یا مرد به چندهمسری و هنجارهای فرهنگ خاص	۱۶۹
تعارض ارضای نیازهای فردی با آسیب‌های جسمی به جهت تکثر روابط جنسی یا نوع رابطه	۱۷۰
تعارض ارضای نیازهای فردی با کرامت و عدالت به جهت وارد شدن آسیب‌های روحی از نظر آبرو یا اشمئزاز	۱۷۱
تعارض ضرورت توجه به نیاز فردی یا اجتماعی به چندهمسری و عدم امکان رعایت عدالت میان همسران	۱۷۱
چالش‌های مربوط به فرزندان	۱۷۳
تعارض تأمین تنوع‌طلبی و نیاز به تکثر روابط جنسی از سوی مرد یا زن با نیازهای جسمی و روحی فرزندان به مادر	۱۷۳
تعارض تنوع‌طلبی در شرکای جنسی از سوی مرد با حقوق مادی و روحی فرزندان	۱۷۴
چالش‌های مربوط به شریک جنسی جدید	۱۷۵
تعارض لزوم توجه به نیازهای فردی با عدالت و کرامت همسر در تنوع‌طلبی رفتاری	۱۷۵
تعارض لزوم توجه به نیازهای فردی با عدالت نسبت به همسر موقت	۱۷۶
تعارض لزوم توجه به نیاز فردی با اصل حیا، عشق و اعتدال در ازدواج موقت	۱۷۸
جمع‌بندی	۱۸۰
فهرست منابع	۱۸۳

سخن ناشر

آموزه‌های اسلامی فرصت زندگی خوب و متعالی را برای انسان‌ها ایجاد کرده است. در طول تاریخ، اسلام‌شناسان بسیاری در راه تبیین آموزه‌های اسلامی، متناسب با نیازهای جامعه تلاش کردند. با این وجود انقلاب اسلامی، فرصت ویژه‌ای را در اختیار دانشمندان علوم اسلامی قرار داد تا آموزه‌های ناب را از دریای معارف قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام استخراج کنند و در اختیار جامعه علمی و عموم مردم قرار دهند. در این راستا یکی از مهم‌ترین عرصه‌ها، تدوین و ترویج علوم انسانی با رویکرد اسلامی است و امروزه بسیاری از دانشمندان و اسلام‌شناسان دغدغه تدوین علوم انسانی با رویکرد اسلامی دارند.

از اهداف انتشارات اخلاق و تربیت، چاپ و انتشار آثار و پژوهش‌های بنیادین و کاربردی در راستای توسعه اخلاق و روان‌شناسی و مشاوره با رویکرد اسلامی است که تا کنون با همت اساتید، پژوهشگران و دانش‌پژوهان در این حوزه، کتاب‌های متعددی به زیور طبع آراسته و در اختیار جامعه علمی و عموم مردم قرار داده است.

کتاب پیش رو، با عنوان *علاقه‌های معلق؛ ابعاد و چالش‌های اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی* نمونه‌ای از همین آثار است که با تلاش پژوهشگران ارجمند جناب آقای محمدسعید کرمی و مجتبی کرمی نگارش یافته است.

ویژگی این کتاب، بررسی تنوع‌طلبی جنسی از منظر اخلاق بوده و نگارندگان محترم

با تکیه بر مبانی عقل و اخلاق، آموزه‌های انسان‌شناختی دین، احکام شرعی، یافته‌های روان‌شناسی و جامعه‌شناسی، به تبیین چالش‌های تنوع‌طلبی جنسی و راه‌های برون‌رفت از این چالش‌ها از منظر اخلاق پرداخته‌اند.

انتشارات اخلاق و تربیت، توفیق روزافزون پژوهشگران محترم این اثر را از خداوند متعال خواستار است.

قم مقدس

انتشارات اخلاق و تربیت

مقدمه

آدمی همواره به دنبال شناخت هنجارهای اخلاقی و فرهنگی پیرامون موضوع روابط جنسی بوده است. رفته رفته با ورود بشر به دوران پسمدرن و افزایش استفاده از رسانه‌ها و شبکه‌های ارتباط جمعی، این موضوع با پیچیدگی‌های بیشتری روبه‌رو گردیده است. شاید بتوان شهوت جنسی را از آسیب‌پذیرترین قوای انسانی برشمرد که توسط رسانه، مورد هدف قرار می‌گیرد. امروزه رسانه‌ها توانسته‌اند مدلی از روابط جنسی را ترسیم کنند که افراد را به سمت بی‌بندوباری سوق می‌دهد. آنچه که ابزارهای محرک به دنبال دارند، تنوع‌طلبی بی‌حد و مرزی است که یکپارچگی روانی فرد را به هم ریخته، موجب فروپاشی بنیان خانواده و در ابعاد وسیع‌تر به هنجارشکنی اجتماعی منجر می‌گردد.

منظور از تنوع‌طلبی جنسی، نوعی رفتار جنسی است که صرف‌نظر از میزان تعهد در رابطه، یا صمیمیت بین دو یا چند نفر، تنها به منظور ارضای هیجانات صورت می‌گیرد.^۱ بر اساس این تعریف، تنوع‌طلبی جنسی، شامل تنوع‌طلبی در شریک جنسی و تنوع‌طلبی در رفتار جنسی است که لزوماً بیانگر یک اختلال روانی نیست. از این رو ممکن است از منظر درمان، در سطح به‌هنجار و غیر بالینی نیز نمود داشته باشد. همچنین عوامل گوناگون شخصیتی و فیزیکی می‌توانند تفاوت افراد را در تنوع‌طلبی جنسی رقم بزنند. پیش‌فرض این کتاب، یکسان بودن تمامی انسان‌ها در زمینه روابط جنسی نیست.

۱. عارف نظری، مسعود (۱۳۸۴)، «مقایسه الگوهای دل‌بستگی در مردان تک‌همسر و چند همسر».

تنوع‌طلبی جنسی، دارای نمونه‌های متنوعی است که آشکارترین آنها شیوه‌های گوناگون ارضا در زندگی مشترک زناشویی است و در نمونه‌های بحث‌برانگیزتر، می‌توان به اختیار کردن شرکای جنسی نامحدود، مازوخیست جنسی و سکس‌گروهی اشاره کرد.

آنچه تنوع‌طلبی جنسی را به مسئله تبدیل کرده، گزارش‌هایی است که مشاوران خانواده و روان‌شناسان از تنوع‌طلبی مردان با فراوانی بیشتر و تنوع‌طلبی زنان با فراوانی کمتر ارائه کرده‌اند. از سویی، برخی تنوع‌طلبی جنسی را از عوامل روابط فرازناشویی برشمرده‌اند^۱ و از سوی دیگر، عده‌ای آن را طبیعی دانسته‌اند.^۲

جنبه‌ها و چالش‌های اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی، پیرامون عوامل، آثار و شیوه‌های ارضای آن مسئله‌ای است که باید به آن پرداخت؛ به همین خاطر در این کتاب، درصدد توصیف روشن‌تری از دیدگاه دین اسلام نسبت به تنوع‌طلبی جنسی هستیم. بدیهی است تحقق این امر، مستلزم آشنایی با انسان‌شناسی از منظر اسلام و رویکرد اسلام نسبت به تفاوت‌های مرد و زن در حوزه روابط جنسی است. همچنین باید دیدگاه‌های علمی روان‌شناسی و جامعه‌شناسی در حوزه مذکور را مورد توجه قرار داد. این مهم با جست‌وجو در زمینه دستورات دین در حوزه‌های اخلاق و غیر آن و با بهره‌مندی از منابع استنباط آموزه‌های دینی و روان‌شناختی امکان‌پذیر است؛ بر این اساس، بحث را در دو حوزه، پیش خواهیم برد:

اولاً: انسان را به‌عنوان موضوع بحث، مورد بررسی قرار داده و سپس دیدگاه هنجاری اسلام را در راستای تبیین حکم اخلاقی مسئله پیش رو به‌دست می‌آوریم.

جالب است بدانید، بسیاری از نمونه‌های تنوع‌طلبی جنسی از صدر اسلام تاکنون مورد ابتلا و مطرح بوده است. از این رو دست‌کم می‌توان دیدگاه هنجاری اسلام در خصوص آنها را به‌روشنی پی جست. راه‌های مشروع ارضای تنوع‌طلبی جنسی این گمان را به ذهن می‌آورد که شاید دین هم با تنوع‌طلبی جنسی به‌طورکلی موافق باشد؛ اما توجه به ابعاد و

۱. مؤمنی جاوید، مهراره (۱۳۹۲)، روابط فرازناشویی: علل، پیامدها، نظریه و درمان، ص ۲۳.

۲. رستگار، کوروش (۱۳۹۲)، هوس‌های سرخ روان‌شناسی زیبایی، هوس و خیانت، ص ۲۹۳ و مؤمنی

جاوید، مهراره (۱۳۹۲)، روابط فرازناشویی: علل، پیامدها، نظریه و درمان، ص ۲۵.

چالش‌های اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی مشروع، لازمه مشخص شدن دیدگاه اسلام نسبت به این مسئله و هموار شدن مسیر در جهت برنامه‌ریزی‌های آینده است. در هر صورت، اهمیت نگاه اخلاقی به این مسئله چالش‌برانگیز نمی‌تواند کمتر از هر مسئله دیگر باشد؛ زیرا مسائل جنسی و به خصوص روابطی که مردان و زنان بیرون از چهارچوب خانواده دارند، علت بیشترین مراجعات به مراکز مشاوره گزارش شده است.^۱

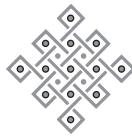
تنوع‌طلبی در عصر حاضر، مصادیق جدیدی پیدا کرده و این مسئله، ضرورت بررسی تغییر شرایط اجتماعی و فرهنگی را به دنبال دارد. به دست آوردن دیدگاه اسلام نسبت به مسائل نوپدید، نیازمند شناخت عوامل ثابت و متغیر در حکم شریعت است. پرسش اصلی این است که «هنجارهای اخلاقی نسبت به تنوع‌طلبی جنسی و اقسام آن بر اساس دیدگاه اسلام کدام است؟» برای پاسخ دادن به این پرسش، لازم است به سؤالاتی (مانند اینکه انواع تنوع‌طلبی جنسی، زمینه‌ها و علل زیستی، روانی و اجتماعی آن چیست؟ دیدگاه اسلام در مورد تنوع‌طلبی جنسی چیست؟ اصول اخلاقی ناظر بر مسئله کدامند؟ چالش‌های اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی و راه‌های برون‌رفت از آنها مبتنی بر دیدگاه اسلام چیست؟) پاسخ داده شود. بر این اساس کتاب حاضر با هدف دستیابی به حکم اخلاقی تنوع‌طلبی جنسی و اقسام آن با تکیه بر دیدگاه اسلام نگاشته شده است.

انتظار می‌رود پاسخ به پرسش‌های فوق بتواند در نگاه کلان، جهت سیاست‌گذاری جنسی و برنامه‌ریزی در زمینه امور جنسی، کاربرد داشته و در نگاه خرد، مورد استفاده مشاوران و درمانگران قرار گیرد. همچنین پژوهشگران در زمینه‌های انسان‌شناسی جنسی، اخلاق جنسی، ازدواج، روابط دختر و پسر، چندهمسری، ازدواج موقت، مشاوران خانواده، متصدیان مسائل فرهنگی-آموزشی و سیاست‌گذارانی که در جهت طرح و برنامه‌ریزی امور جنسی جوانان فعالیت دارند، می‌توانند از آنچه در این تحقیق، مورد تأکید قرار گرفته است، استفاده نمایند.

۱. بیرقی، ابوالفضل (۱۳۹۲)، چرا مردها تمایل به انتخاب همسر دوم دارند؟، ص ۴۶.

فصل اول کلیات

گفتار اول

مفهوم‌شناسی

یکم: تنوع‌طلبی جنسی

واژه تنوع‌طلبی با هر آنچه در حیطه انتخاب و گزینش انسان قرار دارد، مرتبط است. ازاین‌رو این واژه مورد استفاده دانش‌هایی همچون روان‌شناسی با رویکرد مشاوره، روان‌شناسی تکاملی، روان‌شناسی جنسیت، جامعه‌شناسی، اقتصاد، تجارت و... قرار می‌گیرد. ارائه تعریف تنوع‌طلبی جنسی از آن جهت دشوار به نظر می‌رسد که مفهوم و معنای رفتار جنسی، به وضوح مشخص نیست.

ترکیب دو واژه تنوع‌طلبی و جنسی به شیوه عامیانه، در پژوهش‌های مختلف استفاده شده است. به کارگیری این واژه، هم‌ردیف با هوس‌رانی، شهوت‌رانی، بلهوسی و... در آثاری که هدف اصلی‌شان بررسی تنوع‌طلبی جنسی نبوده است، دارای سوگیری اخلاقی است. بدین معنا که بدون شناخت ماهیت این واژه، فرض اولیه را بر غیراخلاقی بودن آن گذاشته‌اند.^۱ با این حساب، تنوع‌طلبی جنسی نیازمند بررسی‌های روان‌شناختی بیشتری بود. پژوهش‌های روان‌شناسان بر روی تنوع‌طلبی جنسی در سال‌های اخیر بیان‌گر بازنگری در مفهوم این واژه است. با این‌همه، پژوهش‌ها و آثار علمی در زمینه تعریف تنوع‌طلبی جنسی با یکدیگر اختلاف نظر دارند.

۱. به عنوان مثال ر.ک: بیرقی، ابوالفضل (۱۳۹۲)، *چرا مردها تمایل به انتخاب همسر دوم دارند؟*، ص ۱۵۰ و کلانتری، عبدالحسین و دیگران (۱۳۹۳)، «مطالعه کیفی شرایط و زمینه‌های شکل‌گیری ازدواج موقت».

مشاورین خانواده به جهت رفت‌وآمد انبوه مراجعین با مشکلاتی نظیر روابط پنهان، خیانت، چندهمسری و... با واژه تنوع‌طلبی جنسی درگیر هستند.

بعضی تنوع‌طلبی جنسی را به جهت ارتباط بیش از اندازه آن با مردان، این چنین تعریف می‌کنند: «تنوع‌طلبی به این مفهوم است که مرد، پس از مدتی از ظاهر و رفتار همسر خود خسته شده و به اصطلاح رفتار او برایش یکنواخت می‌شود؛ لذا از او جدا شده و فرد دیگری را برای زندگی مشترک انتخاب می‌کند و بعد از مدتی که او خسته‌کننده شد از او هم جدا شده و انتخاب دیگری انجام می‌دهد و به همین ترتیب ادامه پیدا می‌کند». این الگو ممکن است در میان زنان نیز رواج داشته باشد. چه اینکه به صورت مشروع با ازدواج‌های موقت^۱ پی‌درپی یا به صورت چندهمسری نامشروع. چندهمسری^۲ الگویی است که در آن، یک مرد یا یک زن با دو یا چند همسر زندگی می‌کند.^۳ این مفهوم اعم از تعدد زوجات است؛ زیرا در چندزنی^۴ این مرد است که هم‌زمان بیش از یک زن دارد.^۵ بررسی چرایی و چگونگی تنوع‌طلبی، برخی روان‌شناسان را بر آن داشته تا با نگاهی تیزبینانه‌تر به آن بنگرند. عارف نظری در تعریف تنوع‌طلبی جنسی می‌نویسد: «تنوع‌طلبی جنسی، عبارت است از: نوعی رفتار جنسی که صرف‌نظر از میزان تعهد در رابطه، یا صمیمیت فی‌مابین، تنها به منظور ارضای هیجانات صورت می‌گیرد».^۶

این تعریف جامع‌تر از تعریف قبل است؛ چراکه مواردی از تنوع‌طلبی جنسی وجود دارد که تعریف بیرقی شامل آنها نمی‌شود. یک فرد ممکن است در دوره‌ای از زندگی با دو یا چند شریک جنسی در عرض هم، در رابطه باشد بدون اینکه هیچ‌کدام را از دست دهد. همچنین ممکن است رفتار تنوع‌طلبانه فرد، معطوف به شکل‌ها و روش‌های ارضای

۱. متعه و ازدواج موقت آن است که مردی با زنی که ازدواج نمودن با وی مانع شرعی نداشته باشد، به مدت معین و مهریه معین ازدواج کند و به مجرد تمام شدن مدت معین، زن و مرد از همدیگر جدا می‌گردند، بدون آنکه احتیاج به طلاق داشته باشد (طاهری، حبیب‌الله (۱۴۱۸ ق)، حقوق مدنی، ج ۳، ص ۱۵۶).

2. Polygamy.

۳. بستان، حسین (۱۳۸۸)، اسلام و جامعه‌شناسی خانواده، ص ۵۴.

4. Polygyny.

۵. بستان، حسین (۱۳۸۸)، اسلام و جامعه‌شناسی خانواده، ص ۵۵.

۶. عارف نظری، مسعود (۱۳۸۴)، «مقایسه الگوهای دل‌بستگی در مردان تک‌همسر و چند همسر».